

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

.SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

Protokolant Grażyna Grabowska

w sprawie z powództwa T. S.

przeciwko Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w F.

o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 grudnia 2014 r.,

zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 24 września 2014 r.,

Czy w wypadku rozwiązania organizacji związkowej przypadającego w okresie określonym uchwałą zarządu, szczególna ochrona stosunku pracy przysługuje - w rozumieniu przepisu art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. nr 79, poz. 854) - dodatkowo przez czas odpowiadający połowie okresu określonego uchwałą, nie dłużej jednak niż rok po upływie tego okresu ?

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Zgodnie z ustaleniami faktycznymi przyjętymi przez Sąd Okręgowy w podstawie postanowienia, strona pozwana wypowiedziała 8 listopada 2011 r. powodowi umowę o pracę zawartą na czas nieokreślony z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. W dniu złożenia oświadczenia woli o

wypowiedzeniu umowy o pracę powód korzystał ze szczególnej ochrony trwałości stosunku pracy na podstawie art. 32 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (jednolity tekst.: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854, ze zm.; obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 167) jako przewodniczący Międzyzakładowej Organizacji NSZZ „Solidarność” przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w K. (powoływanej dalej jako „MOZ”). Pozwany pracodawca nie uzyskał zgody zarządu wskazanej międzyzakładowej organizacji związkowej na wypowiedzenie powodowi umowy o pracę.

Zważywszy na te okoliczności, Sąd Rejonowy – Sąd Pracy w K. wyrokiem z dnia 27 lutego 2013 r., przywrócił powoda do pracy w pozwanej Placówce na dotychczasowych warunkach pracy i płacy. Sąd Rejonowy zasądził także na rzecz powoda od pozwanego 7.703,04 zł z tytułu wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy pod warunkiem podjęcia pracy. Zasądzając tę kwotę, zamiast żądanego wynagrodzenia za cały okres pozostawania przez powoda bez pracy, Sąd miał na uwadze, że MOZ została rozwiązana i przestała istnieć z dniem 23 czerwca 2012 r. Kwota ta odpowiadała więc wynagrodzeniu przysługującemu za okres od dnia rozwiązania stosunku pracy powoda do dnia rozwiązania MOZ. W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał, że pozwana wypowiedziała powodowi umowę o pracę z naruszeniem art. 32 ust. 1 i 4 ustawy o związkach zawodowych, ustanawiających szczególną ochronę trwałości stosunku pracy działaczy związkowych. Zasądzenie wynagrodzenia w kwocie 7.703,04 zł wyjaśnił tym, że prawo do wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy jest nierozdzielnie związane z przysługiwaniem szczególnej ochrony przed rozwiązaniem stosunku pracy. Powód wniósł apelację od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 27 lutego 2013 r., w części zasądzającej warunkowo 7.703,04 zł z tytułu wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy, żądając zasądzenia wynagrodzenia za pozostałą część tego okresu. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. odrzucił apelację powoda postanowieniem z dnia 28 czerwca 2013 r., jako wniesioną od przedmiotu nieobjętego rozstrzygnięciem w sentencji orzeczenia. Sąd Rejonowy w punkcie drugim sentencji wyroku nie oddalił bowiem powództwa o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy w pozostałej części.

Powód po prawomocnym orzeczeniu został 10 lipca 2013 r. dopuszczony do pracy i podjął pracę w pozwanej placówce.

T. S. wystąpił 16 września 2013 r. z nowym powództwem przeciwko Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej we F. o zapłatę pozostałej części wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, tj. 27.968,54 zł należnych za okres od 24 czerwca 2012 r. do 23 czerwca 2013 r.

Sąd Rejonowy – Sąd Pracy w K. wyrokiem z dnia 5 marca 2014 r., oddalił powództwo. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd wskazał, że zgodnie z art. 47 k.p. powodowi, jako pracownikowi podlegającemu szczególnej ochronie trwałości pracy, teoretycznie przysługiwałoby wynagrodzenie za cały czas pozostawania bez pracy. Nie można jednak pominąć, że organizacja związkowa, której przewodniczącym zarządu był powód, już nie istnieje. Zdaniem Sądu Rejonowego, prawo do wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez pracy jest nierozzerwalnie związane z przysługiwaniem szczególnej ochrony przed rozwiązaniem stosunku pracy. Ustanie wskazanej ochrony powoduje także utratę prawa do wynagrodzenia za cały okres pozostawania bez pracy. Z chwilą rozwiązania organizacji związkowej ustaje zarówno ochrona przez okres ustalony w uchwale tej organizacji, jak i ochrona po upływie tego okresu, przysługująca na podstawie art. 32 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych. Przemawia to przeciwko możliwości uznania, że po 23 czerwca 2012 r. powód był nadal pracownikiem szczególnie chronionym i uprawnionym do żądania wynagrodzenia za cały okres pozostawania bez pracy.

Powód wniósł apelację od powyższego wyroku Sądu Rejonowego, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę przez uwzględnienie powództwa. Apelujący zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego – art. 32 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych, przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że okoliczność, iż organizacja związkowa przestała istnieć 23 czerwca 2012 r. powoduje ustanie szczególnej ochrony trwałości stosunku pracy przed rozwiązaniem stosunku pracy, co prowadzi do pozbawienia przywileju, o którym mowa w przepisie art. 47 k.p., podczas gdy likwidacja organizacji związkowej lub włączenie jej w struktury innej organizacji związkowej działającej u innego pracodawcy nie powoduje ustania ochrony, o której mowa w art. 32 ust. 2

ustawy o związkach zawodowych, a co za tym idzie, przywileju, o którym mowa w art. 47 k.p.

Sąd Okręgowy rozpatrując apelację powoda uznał, że w sprawie występuje zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości o treści powołanej na wstępie i na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. przedstawił je do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Sąd opowiedział się za wykładnią art. 32 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych przyjętą przez Sąd pierwszej instancji, uznając, że rozwiązanie organizacji związkowej powoduje ustanie szczególnej ochrony przed rozwiązaniem stosunku pracy, a przez to także utratę prawa do wynagrodzenia za okres przypadający po tym zdarzeniu. Prawo do wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez pracy jest bowiem nierozzerwalnie związane z przysługiwaniem szczególnej ochrony przed rozwiązaniem stosunku pracy. Ustanie ochrony pociąga za sobą utratę przez pracownika przywileju, jakim jest pełne wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy. Ustaje wówczas ochrona zarówno określona uchwałą (gdyż organizacja przestaje istnieć), jak i ochrona ustawowa, wynikająca z art. 32 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych. Przyjęcie stanowiska przeciwnego oznaczałoby dalszą ochronę „byłych” członków organizacji pomimo jej całkowitej likwidacji, jak również rozszerzenie ochrony z art. 32 na sytuacje indywidualne, gdy nie istnieje już organizacja związkowa. Okoliczności te przemawiają przeciwko możliwości uznania, że po 23 czerwca 2012 r. powód był nadal pracownikiem szczególnie chronionym uprawnionym do żądania wynagrodzenia za cały okres pozostawania bez pracy.

Sąd wskazał też, że możliwe jest przyjęcie poglądu, zgodnie z którym rozwiązanie organizacji związkowej nie powoduje wygaśnięcia szczególnej ochrony stosunku pracy. Można bowiem twierdzić, że pozbawienie działacza z dnia na dzień ochrony z powodu rozwiązania organizacji związkowej bądź włączenia jej w strukturę innej organizacji, co jest zwykłym zdarzeniem, jest nie do pogodzenia z *ratio legis* art. 32 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych, to jest ochroną pracownika przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem stosunku pracy bez zgody organizacji związkowej. Wobec tego można by przyjąć, że likwidacja organizacji związkowej jest równoznaczna z upływem okresu określonego uchwałą zarządu i

od chwili likwidacji rozpoczyna bieg dodatkowy okres ochrony, o którym mowa w powołanym przepisie. Nie ma też podstaw do różnicowania położenia prawnego pracownika objętego szczególną ochroną stosunku pracy, który zakończył kadencję w związku z jej upływem i pracownika, którego kadencja zakończyła się z powodu rozwiązania organizacji związkowej. Także na gruncie takiego zapatrywania wysokość wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy zależałaby od czasu trwania ochrony szczególnej przed wypowiedzeniem.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Bezsporne jest, że powód w momencie wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę podlegał szczególnej ochronie trwałości stosunku pracy ustanowionej w art. 32 ustawy o związkach zawodowych, wobec czego wypowiedzenie naruszało te przepisy. MOZ została rozwiązana i przestała istnieć z dniem 23 czerwca 2012 r. Powód został przywrócony do pracy prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 27 lutego 2013 r., ze względu na sprzeczność wypowiedzenia z przepisami ustanawiającymi szczególną ochronę działaczy związkowych.

W związku z tym należy wskazać, że prawo pracownika, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, do wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy, jest uregulowane w art. 47 k.p., który w zdaniu drugim stanowi: „Jeżeli umowę o pracę rozwiązano z pracownikiem, o którym mowa w art. 39 k.p., albo z pracownicą w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego, wynagrodzenie przysługuje za cały czas pozostawania bez pracy; dotyczy to także przypadku, gdy rozwiązano umowę o pracę z pracownikiem-ojcem wychowującym dziecko w okresie korzystania z urlopu macierzyńskiego albo gdy rozwiązanie umowy o pracę podlega ograniczeniu z mocy przepisu szczególnego”. W sprawie rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy hipoteza normy zawartej w art. 47 zdanie drugie k.p. została bezspornie spełniona. Umowa o pracę została bowiem rozwiązana przez pracodawcę w drodze wypowiedzenia w sytuacji, gdy jej rozwiązanie podlegało ograniczeniu z mocy przepisu szczególnego, w tym wypadku art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o związkach zawodowych. Sąd Okręgowy nie rozważył treści art. 47 k.p., z

której jasno wynika, że sankcją naruszenia przez pracodawcę ochrony szczególnej przed wypowiedzeniem wynikającej z przepisu szczególnego (tu art. 32 ustawy o związkach zawodowych) jest obowiązek zapłaty wynagrodzenia za cały czas pozostawania pracownika bez pracy. Przepis ten nie uzależnia stosowania tej sankcji od okresu przysługującej pracownikowi ochrony przed wypowiedzeniem. Dotyczy to zarówno chronionych działaczy związkowych, jak i innych pracowników objętych hipotezą art. 47. Z tego względu nie można by np. twierdzić, że w razie wypowiedzenia stosunku pracy kobiecie w okresie urlopu macierzyńskiego, przysługiwać jej będzie wynagrodzenie jedynie za okres wyznaczony czasem trwania tego urlopu. W tej sytuacji nietrafne jest przyjęte przez Sąd Okręgowy założenie, że okres, za który przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, jest uzależniony od czasu trwania ochrony przed wypowiedzeniem. Należy dodać, że takiego wniosku nie można też wyprowadzić z art. 32 ustawy o związkach zawodowych, który nie wprowadza modyfikacji do unormowania zawartego w art. 47 k.p. Należy zatem uznać, że w razie niezgodnego z prawem rozwiązania przez pracodawcę stosunku pracy w okresie trwania szczególnej ochrony trwałości tego stosunku, pracownikowi, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, przysługuje wynagrodzenie za cały czas pozostawania bez pracy. Dotyczy to także sytuacji, gdy w okresie między ustaniem stosunku pracy a podjęciem pracy po przywróceniu do pracy organizacja związkowa, w której pracownik pełnił funkcję rodzącą ochronę przed rozwiązaniem umowy o pracę uległa rozwiązaniu (art. 47 zdanie drugie k.p.).

Należy stwierdzić, że wykładnia art. 32 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych, o którą wnosił Sąd odwoławczy w postanowieniu o przedstawieniu Sądowi Najwyższemu niniejszego zagadnienia prawnego, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Wobec tego, zwrócenie się przez Sąd Okręgowy z pytaniem prawnym o wykładnię tego przepisu nie odpowiada warunkom określonym w art. 390 § 1 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. w związku z art. 61 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 499), orzeczono jak w sentencji.

